

УДК 7.012:687

ПОШТОВА МАРКА ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНО- ГРАФІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

БАБЕНКО Юлія¹, ГРИШКО Анна²

¹НПУ ім. М.Драгоманова, Київ, Україна

²Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
shahnojulija@ukr.net

Дослідження представляє собою авторський погляд на аналіз змістовного та графічного вираження поштових марок, що видані акціонерним товариством «Укрпошта» та його аналогами у різних країнах світу під час початкової фази широкомасштабної війни в Україні. В ході дослідження були виокремлені ключові характеристики сюжетних ліній поштових мініатюр: символізм, демократизм, комеморативність. Також було визначено основні методи візуалізації історичних подій (растрова, векторна графіка, живопис), висвітлено колористичні пріоритети в мініатюрах даної тематики, а також вказано на особливості композиційної побудови рисунків: різноманітність планів, використання тональності для передачі об'єму.

Ключові слова: поштова марка, графічний дизайн

ВСТУП

У контексті інформаційної епохи графічний дизайн визначається як важливий аспект сучасного мистецтва, що утримує провідні позиції серед засобів вираження та розуміння світу. Він використовується для візуального тлумачення, експресивного вираження та увічнення сюжетних ліній через графічне кодування, поєднуючи естетичність та функціональність. Поштові мініатюри є одним з виразних прикладів такого застосування, особливо в контексті воєнного стану в Україні. Вони, крім свого ідентифікаційного та економічного значення, виступають потужним засобом агітації та об'єктом мистецтвознавчого аналізу. Систематичний випуск тематичних блоків поштових марок, присвячених ключовим подіям українсько-російського конфлікту, дозволяє створити онтологічну картину українського військового протистояння через призму графічного дизайну. Це спрямовує увагу на перспективність та стійкість українського народу, не зважаючи на труднощі, що загрожують його існуванню у майбутньому, тим самим актуалізуючи предмет дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є дослідження характерних ознак поштової марки, їх тенденцій розвитку, факторів впливу, а також особливостей їх дизайну.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз поштових марок, що ілюструють тему опору українського населення російській інтервенції, як українських, так і закордонних, розкриває ключові аспекти семантики сюжетних ліній. Серед них можна виділити символізм у використанні кольорів і графічних форм, демократизм у вираженні змісту та комеморативність зображень.

Незважаючи на спільну тематику, марки відрізняються у принципових аспектах. По-перше, закордонні марки мають більш простий концептуальний підхід, тоді як українські марки багаті деталями та символічними образами. По-друге, вони виконують різні функції: міжнародні марки використовуються для інформування та мобілізації підтримки українського народу на міжнародному та економічному рівнях, тоді як українські марки увічнюють символіку опору окупантам. По-третє, процес створення та схвалення поштових марок у закордонних країнах є більш екстраполятивним, у той час як в Україні існує можливість для громадян обирати найбільш архетипні та специфічні смисли з запропонованих ескізів.

Перша поштова марка у воєнному циклі, що спричинила надзвичайний ажіотаж та утворення черг до Головоштамту, є мініатюра, присвячена недвозначній відмові українських прикордонників острова Зміїний, на пропозицію до співпраці від екіпажу ворожого флагмана. Висловлена фраза Романа Грибова стала гаслом українського опору. Марка відтворена у растровій графіці. Автор використав приглушені, неяскраві кольори для передачі сюжету. У дизайні переважають чотири основних кольори та їх відтінки, щоб акцентувати головні та вторинні елементи.

Рис. 1. Поштова марка «Російський військовий корабель... ВСЬО! Слава нації!»

Для додаткового визначення сюжетної лінії печатки використана державна символіка України. Логічним продовженням історії є поява печатки під назвою «Російський військовий корабель... ВСЬО! Слава нації!», випущена 23 травня 2022 року, приурочена до подій 14 квітня 2022 року – затопленню крейсера «Москва» (рис.1). Вона відрізняється від попередньої наявністю штампового відтиску з написом "DONE" (виконано/готово).

Марка «Українська Мрія», присвячена найбільшому та найпотужнішому у світі транспортному літаку АН 225 «Мрія», що був розроблений київським КБ імені Антонова і знищений в ході бойових дій на Київському напрямі російськими військами 25 лютого 2022 р. (рис. 2).

Рис. 2. Поштова марка «Українська Мрія»

Ескіз марки належить 11-річній Софії Кравчук із невеличкого міста Любомль на Волині. Він намальований звичайними гушевими фарбами і являє собі дитячий погляд на концепт «української мрії» в умовах воєнного часу. Авторка метафорично відтворила «ідею українського спокою», зобразивши дівчинку, що летить на літаку у вигляді птаха усипаному квітами, і з заплющеними очима мріє про світле майбутнє. Ефекту емоційного підсилення було досягнуто за рахунок використання теплої та різнобарвної гами кольорів. Без уваги не залишився і пошкоджений, але частково функціонуючий АН 225, зі знаковою назвою «Мрія», крила якого майорять жовто-блакитним. Таке поєднання дитячої наївності і глибокого символізму малюнку є уособленням аксіологічних трансформацій кожного українця після 24 лютого.

Підтримали ідею випуску марок, з демонстрацією власної позиції щодо російської агресії, більшість країн пострадянського простору (Естонія, Польща, Латвія, Литва, Австрія та Хорватія). Наскрізною тематикою їх сюжетів виступають концепти «rease», «support». На нашу думку, особливої уваги заслугоує марка створена литовцями «Ukrainos laisves gunejams», що в

перекладі означає «За захисників української свободи» на якій зображено обійми чоловіка та дівчини, в символічних синьо-жовтих кольорах. Окрім демонстрації моральної підтримки, українським військовим була надана фінансова допомога у розмірі 42 тисячі доларів, що були отримані в ході її реалізації.

ВИСНОВКИ

Перш за все, графічний дизайн поштових мініатюр є значущим знаряддям пам'яті. Проведений аналіз підтверджує, що головним елементом більшості марок, виданих під час воєнного конфлікту, є використання синьо-жовтих кольорів. Цей факт засвідчується у 90% випадків, а в 80% з них ці кольори використовуються як фон. Марки вітчизняного та іноземного виробництва спрямовані на привертання уваги до боротьби українського народу проти окупаційних військ. Їх продаж сприяє фінансовій підтримці Збройних Сил України, а їхні сюжети закріплюють значущі події цього протистояння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Потальчак О. Філателістичні матеріали як історичне джерело: інформаційний потенціал, класифікаційні ознаки та критерії систематизації. Колективна монографія. Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. С. 82.
2. Golovata O., Radomska V. (2020) Графічний дизайн в українських поштових марках. *Scientific collection «interconf»*, 2(35), 350-355
3. Mayevsky O. (2018) Поштові марки як дійовий інструмент пропаганди в системі трансформації дійсності. Інститут історії України НАНУ (Київ) Україна, С.1-15.

BABENKO J., HRISHKO A.

A POSTAGE STAMP AS A TOOL OF INFORMATION AND GRAPHIC COMMUNICATION IN THE CONTEXT OF MARITAL STATE

The study represents the author's view on the analysis of the substantive and graphic expression of postage stamps issued by the joint-stock company "Ukrposhta" and its counterparts in various countries of the world during the initial phase of the large-scale war in Ukraine. The key characteristics of the story lines of postal miniatures were singled out: symbolism, democracy, commemoration. Also, the main methods of visualizing historical events (raster, vector graphics, painting) were defined, the color priorities in the miniatures of this subject were highlighted, and the peculiarities of the compositional construction of drawings were indicated: the variety of plans, the use of tonality to convey volume.

Keywords: *postage stamp, graphic design.*